

Groepsprocessen in de klas

Fase 1: Oriënteren

Uitleg van de fase

De kennismaking van de groep. De kinderen maken kennis met elkaar. Herken ik mijzelf in de anderen? Dragen ze dezelfde soort kleding? Welk kapsel wordt er mooi gevonden? Wat mag hier wel en niet?

Het is belangrijk dat de kinderen de tijd krijgen om elkaar te leren kennen. Je kunt kinderen hierbij helpen door oefeningen en spelletjes te spelen om elkaar beter te leren kennen.

Oefeningen voor fase 1

Pak het draad!

De kinderen van de klas staan in een kring.

Het eerste kind begint: Ik heet ... en ik zit op (hobby/ sport). Het kind gooit de bol wol naar een ander kind aan de overkant van de kring. Dit kind zegt ook zijn naam en sport en gooit de bol wol weer door. Zo ontstaat een web. De laatste gooit de bal weer terug naar de vorige. Al oprollend moet elk kind herhalen wat het vorige kind gezegd heeft. Als iemand het niet meer weet, kan iemand anders het antwoord geven. Zo komt de bol wol weer bij het eerste kind.

Groepsschilderij

Op een groot vel karton wordt de klassennaam geschreven. Dan wordt het karton verdeeld in puzzelstukken. Ieder kind kleurt een puzzelstuk in. Zo vormen alle puzzelstukken één mooi geheel. De kinderen kunnen ook een graffititekening maken. Ze krijgen allemaal een stukje van het karton om te versieren.

Fase 2: Presenteren

Uitleg van de fase

Strijd om de macht. Tijdens deze fase komt er echt beweging in de klas. Dit kan zich uiten in duwen en trekken. Allemaal voorbeelden van kinderen die een plek verwerven in de groep. Er kunnen dan ook meerdere groepjes ontstaan, waarvan bij elk groepje iemand het voor het zeggen heeft.

Wie wordt de baas in de klas? Wie luistert naar mij? Wordt het opgemerkt als ik iets doe? Hoe kan ik aandacht krijgen?

Het is belangrijk dat kinderen verbinding met elkaar kunnen maken, door bijvoorbeeld veel samen te werken. Daarnaast moeten kinderen elkaar kunnen en durven aanspreken op ongewenst gedrag. Als laatste kinderen laten oefenen met verschillende rollen, zoals leiden en volgen.

Oefeningen voor fase 2

Twee handen, één potlood

Het tweetal maakt samen een tekening, door beiden met één hand het potlood vast te houden. Afwisselen met leiden en volgen.

Nabespreking: Heb je de leiding kunnen nemen? Wat doe je als de ander de leiding overneemt? Heb je kunnen volgen? Hoe is het om de ander te laten bepalen?

Leiden en volgen -groepje-

Een kind leidt en loopt voorop met het groepje door het lokaal. De andere kinderen volgen en lopen op dezelfde manier. Dan wisselen van rol, zodat iedereen oefent met leiden en volgen.

Nabespreking: Hoe ging het leiden van een groepje? Heeft iedereen ook kunnen volgen? Wat is het voordeel van leiden? Wat is het voordeel van volgen? Wat kun je doen als iemand alleen maar wil leiden?

Fase 3: Normeren

Uitleg van de fase

De omgangsregels in de klas zijn duidelijk. De rollen zijn verdeeld en de kinderen weten welke rol zij innemen in deze klas. Bij een positieve ontwikkeling zijn er goede afspraken te maken met de klas en heerst er een veilig klimaat.

Wat zijn de normen in deze klas? Durven kinderen hardop te noemen wat zij belangrijk vinden? Tijdens deze fase wordt het samenwerken en het vertrouwen in elkaar geoefend.

Oefeningen voor fase 3

Kun jij tot 100 tellen?

De klas staat in een kring. In de volgorde van de kring zegt iedere leerling het volgende getal. De klas telt tot honderd. Variatie: Je moet ook een handeling doen tijdens het tellen.

Fase 4: Presteren

Uitleg van de fase

Als je erbij wilt horen, moet je je aanpassen aan de norm die is ontstaan in de klas. Sommige kinderen kunnen ondanks de groepsdruk toch hun eigen gang gaan.

Respecteren de kinderen elkaar? Kunnen de kinderen samenwerken? Kunnen de kinderen onderling overleggen, of bepalen een aantal kinderen wat er gebeurt?

De klas wordt gezien als een positieve of negatieve groep. Tijdens deze fase kun je als leerkracht het groepsproces onderhouden door kwaliteiten te benoemen en eigenschappen uitwisselen.

Oefeningen voor fase 4

Dit ben ik ook!

De kinderen geven antwoord op vijf vragen: - Hiermee heb ik ooit een prijs gewonnen - Dit vind ik een leuke leraar - Ik schaam me als - Later word ik misschien wel - Dit vinden mijn klasgenoten vast gek aan mij De leerkracht leest de antwoorden voor en vraagt aan de klas om welk kind het gaat.

Kwaliteitenspel.

Het kwaliteitenspel wordt gebruikt om kwaliteiten van andere kinderen te benoemen. Elk kind kiest één kwaliteit uit. Daarna kiest elk kind een kwaliteit bij de ander. Het kind geeft ook een voorbeeld wanneer hij of zij die kwaliteit waarneemt.

Fase 5: Evalueren

Uitleg van de fase

Tijdens fase 5 kun je met de kinderen terugkijken op de leuke tijd.

Je kunt als leerkracht de dagen positief afsluiten met een groepsoefening, waarbij een groepsdoel behaald moet worden.

Oefeningen voor fase 5

De groepsfoto

Een groepsfoto maken. De groepsfoto wordt op een A4 vel geplakt. Op de achterkant schrijven de kinderen een vakantiegroet op voor elkaar.

Kaartje schrijven

Wenskaarten liggen op tafel. De kinderen kiezen een kaart uit en schrijven die iemand anders. Ze zetten er een vakantiegroet en een positieve groepsherinnering op. De kaarten worden opgehaald en na drie weken verstuurd.